

Styringsaftale

1. januar

2014

Styringsaftalen for 2014 er udarbejdet af de 11 nordjyske kommuner og Region Nordjylland. Styringsaftalen har til formål at lægge rammerne for kapacitets- og prisudvikling i det kommende år for de tilbud som er omfattet af rammeaftalen.

Styringsaftale 2014

Styringsaftalen har til formål at lægge rammerne for kapacitets- og prisudvikling på det specialiserede socialområde i det kommende år, for de tilbud i regionen, der er omfattet af rammeaftalen.

Endvidere er formålet med styringsaftalen at fastlægge de styringsmæssige principper for køb og salg på tværs af kommunegrænserne.

Der er i Styringsaftalen derfor lagt vægt på, at den understøtter, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris.

Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland, om at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

Incitament til effektiv drift

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud.

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering. Takstsystemet skal være gennemsigtigt.

Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

Udviklingstiltag

Driftsherren skal sikres finansiel mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag fastsættes i den årlige rammeaftale.

1. Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

Som udgangspunkt er regionale og kommunale tilbud omfattet af styringsaftalen ud fra nedenstående kategorisering

Tilbuddene kan opdeles i 3 kategorier:

- 1) Tilbud, som alene anvendes af driftsherren.
- 2) Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren.
- 3) Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren.

Tilbud efter kategori 1 er ikke omfattet af styringsaftalen, da der er tale om tilbud som i udgangspunkt har sigte på egne borgere, men hvor der kan ske salg af pladser til andre kommuner.

Tilbud i kategori 2 er tilbud som anvendes af 2-3 kommuner. Tilbuddene er omfattet af styringsaftalen, men kan, hvor det er relevant, undtages¹.

Tilbud efter kategori 3, er tilbud der anvendes af mindst 4 kommuner.. Der vil i denne gruppe være tale om et stort koordineringsbehov og tilbuddene vil være omfattet af rammeaftalen. Såfremt der er tale om tilbud, der åbenlyst er af en lav kompleksitet, men hvor der alligevel sker salg til mere end fire kommuner, skal tilbuddet ikke indplaceres i denne kategori.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året, men ændret kategorisering sker årligt i forbindelse med rammeaftalen for det næstfølgende år via driftsherreindmeldinger og de årlige indmeldinger af takster og pladser.

Oversigt over de enkelte tilbud vedlægges rammeaftalen som bilag². Det anbefales, at alle tilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for regionen Nordjylland med tilhørende bilag.

2. Aftaler om udvikling i taksterne

Taksterne for det følgende år inkl. omkostningskategorierne indmeldes første gang medio august og endeligt ultimo oktober. Rammeaftalesekretariatet meddeler de konkrete frister hvert år.

2.1 Opfølgning på takstudvikling

Det er aftalt, at styrke opfølgningen på takstudviklingen med det formål at skabe øget tillid – via øget dialog og åbenhed - parterne imellem.

Opfølgningen opbygges omkring de oplysninger om taksterne, der allerede indberettes/forligger i rammeaftaleregion, og som har en objektiv statistisk karakter.

Forankring af sammenligning og analyse foretages af styringsgruppen.

---

¹ I de tilfælde hvor et tilbuds driftskommune har indgået en aftale med en eller få andre kommuner, og hvor der bilateralt er indgået en aftale, som også omfatter takstudvikling, prisstruktur og frister for afregning, kan tilbuddet undtages fra styringsaftalen.

² I praksis findes bilaget på www.rammeaftalenord.dk da dokumentet er meget stort.

Alle driftsherrer er forpligtiget til at indberette relevante data til styringsgruppen i forbindelse med den årlige takstindberetning (ultimo oktober).

Én gang årligt udarbejdes en redegørelse indeholdende en analyse af belægning og takstudvikling.

Redegørelsen afleveres til den administrative styregruppe marts/april således, at der kan tages højde for erfaringerne fra redegørelsen i efterfølgende takstberegning.

2.2. Anvendt belægningsprocent i takstberegningen

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende takster.

Gennemsnittet af de to foregående års faktiske belægningsprocent anvendes i takstberegningen for det kommende år. Det forudsættes, at den budgetterede belægningsprocent ligger fra 95 til 100 for dag- og døgntilbud. Af hensyn til at sikre effektiv drift og maksimal udnyttelse af tilbuddene anbefales det, at der maksimalt anvendes en belægningsprocent på 98.

Ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud er den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen 90.

Ovenstående kan kun fraviges efter konkret godkendelse i den administrative styregruppe.

2.3. Omkostningsbaserede takster inkl. overhedelementer

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende og omkostningsbaserede takster.

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden specificeres indholdet af ydelserne i taksten på omkostningskategorier. Kategorierne fremgår af specifikation til styringsaftalen bilag 1.

Takster beregnes ud fra omkostningsbaserede principper. Dette indebærer, at taksterne indeholder en række omkostninger, som ikke vedrører tilbuddenes direkte drift.

Overhedelementer er eksempler på indirekte omkostninger og defineres her som andel af central ledelse og administration samt tilsyn³.

Overhedelementer for det enkelte tilbud foretages ved en konkret og omkostningsægte beregning af den enkelte driftsherre.

Modellen tager hensyn til lige konkurrencevilkår, f.eks. set i relation til private botilbud, og sikrer, at der alene kan opkræves omkostninger, som kan henføres til tilbuddet.

2.4. Håndtering af over-/underskud

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om stabilitet og budgetsikkerhed.

Driftsoverskud og -underskud på tilbuddet eller typen af tilbud (målgruppen) håndteres efter følgende principper:

- Der kan maksimalt hensættes et overskud svarende til 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.

---

³ Kategorierne fremgår af specifikation til styringsaftale bilag 1 . Overhead defineres som kategori d og e.

- Der kan maksimalt hensættes et akkumuleret overskud svarende 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.
- Overskud, der giver anledning til overskridelse af den angivne procentsats, benyttes til at nedsætte opholdsbetalingen i efterfølgende takstår.
- Anvendelsen af de akkumulerede hensættelser kan ske indenfor tilbuddet eller typen af tilbud hos driftsherren efter driftsherrens beslutning.
- Underskud på op til og med 5% af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, kan ikke lægges oveni taksterne efterfølgende år.
- Underskud på over 5% af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af en akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, indregnes i det efterfølgende takstår med mindre underskudet kan dækkes af hensættelser på tværs af typen af tilbud hos driftsherren.

Det skal bemærkes, at der er sammenfald mellem den procent, der maksimalt kan hensættes det enkelte regnskabsår, og procenten for den hensættelse, der maksimalt kan akkumuleres over en årrække.

Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Som en tilføjelse til de aftalte principper skal der gøres opmærksom på, at formålet med de omkostningsbaserede budgetter ikke er, at der budgetteres med overskud. Hensigten er, at der kun budgetteres med forventede omkostninger.

3. Aftaler om prisstruktur

Prisen for en plads fastsættes i Rammeaftalen.

Driftsherren definerer for 2013 selv sin takst- og prisstruktur dog sådan, at der med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgn takster.

Med henblik på at reducere behovet for tillægsydelser og skabe endnu tættere sammenhæng mellem taksten og den leverede ydelse arbejdes på modeller med øget takstdifferentiering.

Andre finansieringsformer

De steder, hvor det ikke er muligt at definere afgrænsede ydelser og beregnes enhedstakster, vil det være muligt at anvende en **trækningsret** på et givet tilbuds ydelser eller ressourcer. Betalingen for en trækningsret kan beregnes ud fra:

- objektive kriterier, som f.eks. andel af befolkning
- andre kriterier, som f.eks. historisk anvendelse

Hvilket kriterium, som anvendes, aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

4. Aftaler om oprettelse og nedlæggelse af tilbud og pladser

4.1 Etablering af nye tilbud

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser eller andre udviklingsaktiviteter, der ikke kan knyttes til en eksisterende ydelse, indregnes **ikke** i taksterne for de eksisterende ydelser.

Der er enighed om, at det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større omforandringer af allerede eksisterende tilbud), og at det derfor er nødvendigt at sikre, at risikoen ved oprettelsen af nye tilbud ikke pålægges driftsherren alene. Derudover er det vigtigt at give driftsherren et incitament til rationel drift - også under opstart. Endeligt vil det ikke være de betalingskommuner, som først anvender det nye tilbud, som betaler alle opstartsomkostninger.

Nyopstartede tilbud kan derfor budgetteres med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

4.2 Aftaler om lukning af tilbud og pladser

Forudsætninger for permanente lukninger

Driftsherren har mulighed for hurtig lukning af tilbud/ydelse med lav belægningsprocent, men med orientering pr. brev/mail til den adm. styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringssvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelige beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (evt. overskud håndteres på samme vis):

Vedrørende dækning af et underskud i forbindelse med lukning af et rammeaftaletilbud, hvor dette underskud ikke kan henføres til andre rammeaftaletilbud inden for samme målgruppe hos driftsherren, er der aftalt en særlig model:

Driftsherren kan således i den givne situation fordele underskuddet fra det lukkede rammeaftaletilbud ud på driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, selvom disse tilbud ikke hører under samme målgruppe som det lukkede tilbud. Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Hvis et underskud i Regionen ikke kan dækkes af de samlede hensættelser på øvrige tilbud, må underskuddet hensættes på status og indregnes i øvrige rammeaftaletakster efter ovenstående principper.

Modellen er i overensstemmelse med princippet om, at de vedtagne takster for et rammeaftaletilbud er endelige, ligesom den i videst udstrækning foranlediger, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

4.3 Aftaler om afregning og betaling

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer, kommunerne og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Information om hvem der er handlekommune, samt hvem der er betalingskommune,
- Oversigt over de enkelte ydelser og deres pris, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- Startdato og priser for de enkelte ydelser,
- Opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde, hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne.

Er der uenighed om regningen meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser, såfremt der er fejl i den fremsendte regning. Hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at betalingskommunen ikke egenhændigt regulerer i den fremsendte regning.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato under hensyntagen til et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

5. Tillægsydelser

5.1 Generelt vedrørende tillægsydelser

Som udgangspunkt stopper tillægsydelsen ved stopdatoen angivet i betalingsaftalen.

Senest en måned inden betalingsaftalens stopdato skal driftsherre og handlekommune aftale, hvis tillægsydelsen skal fortsætte.

Hvis der ikke fremgår en stopdato af betalingsaftalen, er betalingskommunen forpligtiget til at betale for tillægsydelsen, indtil handlekommunen tilkendegiver, at tillægsydelsen skal ophøre. Dog gælder de almindelige tidsfrister (løbende måned plus en måned).

Vejledning i beregning af tillægsydelse fremgår af bilag X.

5.2 Tillægsydelse givet ved indskrivning

Såfremt tillægsydelse, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, opsiges, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud.

Betalingsforpligtigheden for tillægset videreføres, indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

5.3 Opstået behov for tillægsydelse efter indskrivning

Det bør undgås, at driftsherren i længere tid finansierer dækning af behov opstået/afdækket efter indskrivning. Der er tale om behov, som bevirker, at borgeren ikke kan rummes indenfor tilbuddets serviceniveau.

Derfor har tillægset til dækning af det opståede behov virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægset.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelse fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægset. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægset som godkendt.

Såfremt tillægset ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud. Såfremt borgeren ikke er fraflyttet tilbuddet 4 måneder efter henvendelse om tillægset fra driftsherren, finansieres tillægset derefter af betalingskommunen. I forhold til hvorvidt en handlekommunen kan flytte en borger, skal myndighed være opmærksom på lovgivningen indenfor området.

6. Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud.

Regionale tilbud kan overtages af den kommune, de er geografisk beliggende i jfr. Servicelovens § 186. Af planlægningshensyn er der krav om, at den kommune som ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal tilkendegive dette i forbindelse med udarbejdelsen af 1. udkast til Styringsaftale dvs. februar måned.

Dette krav sikrer en tilstrækkelig varslingsperiode i forhold til regionens overdragelse af tilbuddet. Samtidig sikres information om ny driftsherre til købere af pladser på det pågældende tilbud.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse, og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

7. Køb og salg af pladser / ydelser over regionsgrænsen

Ved køb og salg af pladser / tilbud / ydelser i / til en kommune eller region udenfor Region Nordjylland er det vigtigt at udvise styringsmæssigt ansvarlighed ved, at der ved hvert køb og salg udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt eller betalingsaftale.

8. Fokusområde

8.1 Voksenudredningsmetoden

KL og regeringen indgik i december 2011 en aftale om bedre og sammenhængende dokumentation på handicapområdet. Aftalen indebærer blandt andet at kommunerne fra 2013 skal anvende et fælles begrebsapparat i den løbende dokumentation og ledelsesinformation af indsatsen på handicapområdet, således at kvaliteten og validiteten af den nationale dokumentation og den lokale ledelsesinformation styrkes via opgørelser på individniveau. Social- og Integrationsministeriet og KL har i den forbindelse udviklet en ny metode til sagsbehandling og udredning på handicap- og udsatte voksenområdet. Metoden hedder Voksenudredningsmetoden (VUM) og har til formål at forbedre den faglige og lovgivningsmæssige kvalitet i sagsbehandlingen – med udgangspunkt i den enkelte borger. Metoden skal også styrke styringen af området, ved bedre ledelsesinformation og økonomiske overvejelser i sagsgangen.

Styringsgruppen vil i perioden 2013 arbejde videre med metoden med henblik på at opfylde KL og regeringens aftale om et fælles begrebsapparat. Der er blandt andet planlagt et temamøde med 3 workshops for alle relevante medarbejdere og ledere i kommunerne og region. De tre workshops vil have fokus på VUM og ledelse, VUM og sagsbehandling og endelig VUM og økonomi.

8.2 Ny kategorisering

I forbindelse med kategoriseringen af tilbud i de nordjyske kommuner, har der fra forskellig side været stillet spørgsmål ved hensigtsmæssigheden af, at det alene er antallet af købende kommuner og dermed koordineringsbehov, som lægger til grund for, om tilbud indgår i rammeaftalen eller ej. Det betyder at nogle tilbud, som før ikke har været omfattet af rammeaftalen, og som har en lav grad af specialisering, nu indgår i rammeaftalen, mens specialiserede tilbud, som tidligere har indgået i aftalen, ikke gør.

På baggrund af dette er det i rammeaftalen igangsat et arbejde med henblik på at udarbejde et oplæg til en ny kategoriseringsmodel, som tager udgangspunkt i en model hvor specialiseringsgrad også skal indgå som et kriterium. Målsætningen er, at de rigtige tilbud omfattes af Styringsaftalen, og at specialiseringselementet dermed kommer til at indgå. Endelig skal der udarbejdes nogle retningslinjer i forhold til når en kommune/region ønsker at "melde" et nyt tilbud ind i rammeaftalen.

Begge fokusområder forventes at afsluttes ultimo 2013

Bilag til Styringsaftalen

Bilag 1: Specifikations til styringsaftalen